

Kandidatarbeten
i skogsvetenskap
Fakulteten för skogsvetenskap

2016:17

Inställningar till en branschstandard för traktdirektiv

*Attitudes to a industry standard for site
instructions*

Isabella Hallberg Sramek

Sveriges Lantbruksuniversitet
Institutionen för skogens ekologi och skötsel
Kandidatarbete i skogsvetenskap, 15 hp,
Handledare: Dan Bergström, SLU, Inst för skogens biomaterial och teknologi
Extern handledare: Malin Sääf, Skogsforsk, Teknik & virke
Examinator: Tommy Mörling, SLU, Inst för skogens ekologi och skötsel

Program: Jägmästarprogrammet
Kurs: EX0592 Nivå: G2E

Umeå 2016

Kandidatarbeten i Skogsvetenskap

Fakulteten för skogsvetenskap

Sveriges lantbruksuniversitet

Enhet/Unit	Institutionen för skogens ekologi och skötsel/ Department of Forest Ecology and Management
Författare/Author	Isabella Hallberg Sramek
Titel, Sv	Inställningar till en branschstandard för traktdirektiv
Titel, Eng	Attitudes to a industry standard for site instructions
Nyckelord/ Keywords	skoglig åtgärd, drivning, skogsvård, entreprenör, skoglig planering, riktlinjer forest operation, logging, silviculture, contractor, forest planning, guidelines
Handledare/Supervisor	Dan Bergström Institutionen för skogens biomaterial och teknologi/ Department of Forest Biomaterials and Technology
Extern handledare/ External supervisor	Malin Sääf Skogforsk, Teknik & virke/ Skogforsk, Forest Operations & Products
Examinator/Examiner	Tommy Mörling Institutionen för skogens ekologi och skötsel/ Department of Forest Ecology and Management
Kurstitel/Course	Kandidatarbete i skogsvetenskap Bachelor Degree in Forest Science
Kurskod	EX0592
Program	Jägmästarprogrammet
Omfattning på arbetet/	15 hp
Nivå och fördjupning på arbetet	G2E
Utgivningsort	Umeå
Utgivningsår	2016

FÖRORD

Detta är ett kandidatarbete genomfört vid SLU på uppdrag av Skogforsk. Uppdraget var att undersöka vad branschen har för inställning till en branschstandard för trakttdirektiv och representanter från Billerud Korsnäs, Holmen Skog, Moelven Skog, Norra skogsägarna, Norrskog, SCA Skog, Skogssällskapet, SMF Skogsentreprenörerna, Stora Enso Skog och Sveaskog intervjuades därför. Detta arbete genomfördes parallellt med ett arbete som pågår på Skogforsk där de undersöker möjligheten att ta fram riktlinjer för bättre trakttdirektiv. Tillsammans leder dessa två arbeten förhoppningsvis till en utveckling av dagens trakttdirektiv och är en grund för eventuell framtida diskussion kring en branschstandard för trakttdirektiv.

Arbetet genomfördes med handledning av Malin Sääf vid Skogforsk och Dan Bergström vid SLU och jag vill därför rikta ett stort tack till dessa och till alla de branschrepresentanter som deltagit i mina intervjuer. Tack för er tid och ert engagemang!

SAMMANFATTNING

Idag utförs de flesta skogliga åtgärder i Sverige av entreprenörer, kallade utförare, och detta på uppdrag av skogsbolag och skogsägarföreningar, kallade beställare. Inför åtgärd får utföraren ett trakttdirektiv innehållande allt som är viktigt att veta inför åtgärd. Det är stor variation på kvaliteten i dessa då det saknas en standard för hur de bör se ut. Det finns däremot certifieringar och bestämmelser som kräver att de skall finnas och som har riktlinjer för innehåll. Eftersom undermåliga trakttdirektiv ger produktionsförluster och ökad risk för skador på mark och fornlämningar, finns det starka incitament för att branschgemensamt höja kvaliteten på dessa. Förslagsvis genom att skapa en branschstandard.

Arbetet syftade till att undersöka branschens inställning till att skapa en branschstandard för trakttdirektiv och behovet av en sådan. Detta genom telefonintervjuer med 18 utförare och 9 beställare.

Resultatet visade att det finns förbättringspotential i dagens trakttdirektiv och att majoriteten av utförarna, och hälften av beställarna, är positiva till en standard. Det som behövs skapas är ett standarddirektiv för varje åtgärd, med tillhörande checklista för planeraren och med en enkel återkopplingsfunktion för utföraren samt riktlinjer för språkbruk, symbolanvändning och färganvändning.

Slutsatsen av detta arbete är att en branschstandard är efterfrågad och att det skulle behöva skapas en sådan.

Nyckelord: skoglig åtgärd, drivning, skogsvård, entreprenör, skoglig planering, riktlinjer.

SUMMARY

Today forest operations in Sweden are mainly performed by contractors, called performers, and they're ordered by forestry companies and forest owner's associations, called clients. Before operation the performer gets a site instruction containing everything that's important to know before operation. It's a great variation in the quality of these as there's no standard for how they should look. However, there are certifications and regulations that require their existence and that have content guidelines. Because poor site instructions yield production losses and increased risk of damage to soil and ancient monuments, there are strong incitements to industry-wide improve the quality of these. Suggestively by creating an industry standard.

This work aimed to investigate the industry's attitude to create an industry standard for site instructions and the need for one. This through telephone interviews with 18 performers and 9 clients.

The results showed that there's potential for improvement in today's site instructions and that the majority of the performers, and half of the clients, are positive to a standard. What's needed to be created is a standard directive for each forest operation, with an associated checklist for the planner and with a simple feedback feature for the performer, and guidelines for use of language, symbols and colors.

The conclusion of this study is that an industry standard is requested and that it's needed to create one.

Keywords: forest operation, logging, silviculture, contractor, forest planning, guidelines.

1 INLEDNING

I Sverige finns idag 23,2 miljoner hektar (ha) produktiv skogsmark, vilket är lite drygt hälften av Sveriges totala areal på 40,7 miljoner ha (Skogsstyrelsen 2014). Av dessa 23,2 miljoner ha så åtgärdades år 2013 1,2 miljoner ha av arealen med någon typ av skoglig åtgärd. De åtgärder som är inräknade i dessa siffror kan delas upp i skogsvård och drivning. Där skogsvård motsvarar 0,6 miljoner ha av den åtgärdade arealen och innefattar markberedning, plantering, röjning. Drivningen i sin tur motsvarar 0,6 miljoner ha och innefattar gallring och slutavverkning. Av dessa åtgärder är det endast slutavverkning som är anmälningspliktigt till Skogsstyrelsen. Markägaren eller planeraren skickar då in en avverkningsanmälan för det område som skall åtgärdas, även kallat trakt, och år 2013 kom det in 55 000 avverkningsanmälningar till Skogsstyrelsen (Skogsstyrelsen 2014). Till dessa trakter skapades det troligtvis en arbetsorder i form av ett traktdirektiv (Lundqvist et al. 2014). Då slutavverkningarna endast motsvarar cirka en femtedel av de 1,2 miljoner ha som åtgärdades år 2013 (Skogsstyrelsen 2014), så kan man tänka sig att det totala antalet trakter som åtgärdades 2013 översteg 200 000 lågt räknat och att det troligtvis upprättades traktdirektiv även för en stor andel av dessa.

1.1 Bakgrund

Innan mekaniseringen av skogsbruket, var de flesta skogsarbetarna anställda direkt i det storskaliga skogsbruket i de så kallade skogsbolagen (Ager 2012). I och med mekaniseringen så blev det både mer organisatoriskt och ekonomiskt fördelaktigt för skogsbolagen att lägga ut drivningsarbetet på entreprenad, istället för att ha egna anställda. Detta kallas outsourcing. Med tiden outsourcades även skogsvården, och i slutet av 90-talet utfördes mer än 75 % av uppdragen av anlitade entreprenörer (Ager 2012). I dagsläget uppskattas andelen vara över 90 % (Skogforsk u.å.-b). Enligt Häggström et al. (2013) arbetar 60 % av dessa främst med drivning och 30 % främst med skogsvård.

Uppdragen utförs alltså av entreprenörer och anställda vid entreprenadföretag. Dessa kallas utförare och år 2013 arbetade 13 900 personer som utförare i Sverige (Skogsstyrelsen 2014). När de skall utföra ett uppdrag så får de ett traktdirektiv från ett skogsbolag, en skogsägarförening eller en privatperson. I rådande studie bortser man dock från privatpersonerna och fokuserar på skogsbolagen och skogsägarföreningarna. Dessa kallas beställare och år 2013 sysselsatte beställarorganisationerna 2000 personer i Sverige (Skogsstyrelsen 2014). 30 % av utförarna utför endast uppdrag åt en beställare, medan resterande 70 % utför uppdrag åt två eller fler beställare (Häggström et al. 2013). De traktdirektiv som beställarna delger utförarna är en form av arbetsorder som är specifik för den trakt där en viss skoglig åtgärd skall utföras (Lundqvist et al. 2014). Med andra ord är det en detaljerad arbetsbeskrivning som beskriver vad som skall göras,

hur det skall göras, och var det skall göras. Traktdirektivet innehåller ofta en karta över trakten, traktdata, larmkoordinater, kontaktuppgifter, arbetsinstruktion, hänsynsbeskrivning med mera (Lundqvist et al. 2014).

Traktdirektivet sätts ofta samman av en planerare anställd hos beställarna (Willén & Andersson 2015). Denna går igenom trakten i fält, snitslar upp yttergränser, basväg, hänsyn mm. Den personen ansvarar också för att samråd genomförs, i de fall det behövs. Sedan sätter den ihop direktivet med all den information som är viktig att veta inför en åtgärd på den trakten. Tiden som läggs på planeringen och skapandet av traktdirektivet varierar väldigt mycket beroende på hur mycket information som skall in i direktivet, vilken tjänst man har på företaget, vad man har för tillgång till bakgrundsdata samt vilket system man använder sig av (Willén & Andersson 2015).

De flesta beställare har ett särskilt system som de skapar traktdirektivet i samt en traktplaneringsinstruktion som planeraren utgår ifrån (Willén & Andersson 2015). Dessa gör att traktdirektiven ser relativt likadana ut internt hos beställarna. Det är dock mycket stor skillnad mellan beställarna. Detta kan ses i bilagorna tillhörande Drivningsplanering - En jämförelse mellan sju skogsföretag 2015 av Willén & Andersson (2015). Skillnaden är främst i utformning, omfattning och detaljeringsgrad på direktivet och i planeringsinstruktionen. Då kraven på planerarna ökat på sistone, främst i form av ökade krav på hänsyn och samråd, har det blivit allt mer komplext att sätta samman ett traktdirektiv. Utvecklingen har därför gått åt ett håll där de nya instruktioner som i vissa fall skapats, på grund av de ökade kraven, har gjorts för svårhanterade. Vissa beställare skulle därför gynnas av att revidera deras planeringsinstruktioner samt traktdirektiv till mer lättanvända och tydliga versioner (Willén & Andersson 2015).

Oftast förmedlas sedan traktdirektiven digitalt till utförarna (Willén & Andersson 2015). Detta görs antingen via en webbplats eller på e-post (Nordström & Möller 2009; Sjödin 2010). De får då ofta en version anpassad till skogsmaskinens dator med inbyggd GIS-funktion och en version i form av geokorrigerat pdf-format. De kan då se var de befinner sig dels i datorn och dels i mobiltelefonen eller surfplattan (Willén & Andersson 2015). Detta gör det lättare för utförarna att se var de befinner sig i förhållande till yttergränser, basvägar och hänsyn med mera.

1.2 Kvaliteten på (går)dagens traktdirektiv

Traktdirektivet är alltså beställarens sätt att kommunicera med utföraren. Tyvärr är de ofta av varierande kvalitet (Erixon 2011, Helgée 2014, Sjödin 2010). Detta då det ibland saknas information om hänsyn, sortiment, avlägg och kojplatser. I de fall detta saknas måste utförarna be om kompletterande information, vilket leder till merarbete för både utförarna och beställarna. Merarbetet kan dels vara att man rekognoserar trakten innan åtgärd eller att man tar kontakt med planeraren (Erixon 2011; Helgée 2014, Sjödin 2010). Detta kostar både tid och pengar,

och den kompletterande informationen kommuniceras ofta muntligt, vilket innebär att det lätt kan falla bort information på vägen till exempel vid skiftbyte eller vid efterföljande åtgärder (Erixon 2011). Denna otydlighet leder till osäkerhet hos utförarna och de anser att det många gånger sänker deras produktivitet (Sjödén 2012).

Generellt är traktdirektiven för skogsvård sämre än de för drivning då skogsvården inte prioriteras i samma utsträckning som drivningen (Helgée 2014). Detta beror till stor del på planeringen, men också på kvaliteten på bakgrundsdata (Nordström & Möller 2009). Bakgrundsdatat är det data om trakten som man har tillgång till sedan tidigare. Till exempel uppgifter från en skogsbruksplan eller tidigare åtgärd. Detta då kvaliteten på bakgrundsdata ofta är sämre för skogsvården. Men traktdirektiven kan vara av låg kvalitet även för drivning. I de fall bakgrundsdata är dålig så kan det bli en stor skillnad mellan planerad uttagsvolym och faktiskt uttagsvolym vilket ställer till det med virkesbeställningar, planering av virkestransport till kund samt med tidsplaneringen (Nordström & Möller 2009).

Ifall det saknas information eller är dålig kvalitet på informationen i traktdirektiven kan det öka risken för markskador och skador på fornlämningar (Byström 2009; Claesson 2015). Detta då det bästa sättet att undvika markskador eller skador på fornlämningar är att man signalerar för känsliga områden i traktdirektivet genom att markera området i kartan, att i fält snitsla upp området och att man i arbetsbeskrivningen beskriver hur arbetet bör gå till för att undvika skador. Här är det också viktigt att man använder ett enhetligt språk i direktiven (Claesson 2015). Skador på mark och fornlämningar är frågor som har fått mycket uppmärksamhet i branschen, och man har därför år 2012 tagit fram en branschgemensam policy för att minska mängden markskador i skogsbruket (Eriksson 2015) och år 2016 tagit fram branschgemensamma riktlinjer för hur man skall ta hänsyn till kultur och fornminnen (Larsson-Stern 2016). I båda dessa läggs bra planering fram som en viktig framgångsfaktor.

1.3 Reglering av traktdirektiv

Traktdirektiv regleras inte av lagtext, däremot finns det i en branschstandard och i två certifieringar omskrivet när traktdirektiv bör upprättas. I standarden finns det dessutom riktlinjer för innehåll och distribution. Denna standard och dessa certifieringar anses vara väl utbredda i skogsbruket idag (FSC 2013; PEFC 2013; Skogforsk 2014).

Branschstandarderna ingår i APSE som är ett avtalspaket för kontraktering mellan beställare och utförare framtaget av APSE-kommittén (Skogforsk u.å.-b). I APSE ingår det mallar för kontrakt mellan utförare och beställare, uppdragsbeskrivningar, checklistor, ersättningsmallar samt ABSE09 (Skogforsk u.å.-a). ABSE09 står för ”Allmänna bestämmelser för skogsentreprenad” och de beskriver ansvarsfördelningen mellan utförare och beställare. APSE inklusive ABSE09

skapades för att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan parterna och på så sätt också öka den juridiska tryggheten (Skogforsk u.å.-b). Medlemmarna i APSE-kommittén, som består av representanter från beställare, utförare och andra intressenter, svarar för mer än hälften av Sveriges avverkade volymer (Skogforsk 2014).

Idag anses APSE och ABSE09 vara branschstandard vid kontraktering. Även i de fall de inte använts vid kontraktering, spelar dessa ändå stor roll vid rättsliga tvister. Detta eftersom att de anses utgöra branschpraxis och därmed kan fungera vägledande i domstol. I ABSE09 omnämns trakttdirektiv och där står det att utföraren är skyldig att utföra arbetet enligt trakttdirektivet, att beställaren är skyldig att överlämna trakttdirektiv till utföraren i god tid och att det i trakttdirektivet tydligt skall framgå vad som gäller på trakten (Skogforsk 2009). Det är också angivet i uppdragsbeskrivningarna mer specifikt vad ett trakttdirektiv för de olika uppdragen bör innehålla (Skogforsk u.å.-a).

De certifieringar som reglerar trakttdirektiv är dels PEFC som är kort för Programme for the Endorsement of Forest Certification. Det är en certifiering för beställare och utförare och idag är 11 miljoner ha skogsmark certifierat enligt denna i Sverige (PEFC 2013). PEFC kräver att de certifierade beställarna utfärdar ett trakttdirektiv till utförarna med karta samt väsentlig information innan dess att arbetet påbörjas på trakten (PEFC 2012). Den andra certifieringen är FSC, Forest Stewardship Council, som är en certifiering för skogsägare och beställare med idag 12 miljoner ha skogsmark certifierat i Sverige (FSC 2013). Det krav FSC ställer som berör trakttdirektiv är att man som beställare skall utfärda ett trakttdirektiv med väsentlig information till utförarna vid skogliga åtgärder i och i närheten av områden med höga natur- eller kulturvärdet (FSC 2010).

1.4 Branschstandarder och riktlinjer

Bakgrunden till befintliga branschgemensamma standarder och riktlinjer är att man ser att det är av intresse för hela branschen att ta fram dessa (Eriksson 2015; Larsson-Stern 2016; Skogforsk u.å.-b). Då det enligt tidigare undersökningar uppenbarligen finns ett behov av att förbättra dagens trakttdirektiv genom att göra dem ännu tydligare och mer lättanvända (Byström 2009; Claesson 2015; Erixon 2011; Helgée 2014; Sjödin 2012; Willén & Andersson 2015), så finns det incitament att göra detta branschgemensamt. Detta för att öka transparensen, tydliggöra en miniminivå på informationen och minimera risken för skador kopplade till otydliga direktiv. Det finns i sådana fall två sätt att göra detta. Antingen skapar man ett standarddirektiv med en viss layout, innehåll och symbolanvändning med mera. Eller så skapar man riktlinjer för innehåll, som i APSE (Skogforsk u.å.-a), men också för språk och symbolanvändning.

1.5 Syfte och frågeställningar

Syftet var att undersöka beställares och utförares inställning till en branschstandard för traktdirektiv och att undersöka behovet av en sådan.

Målet med arbetet var att beskriva vilka delar som bör ingå i en branschstandard samt vad som krävs för att beställarna ska implementera en standard i sina verksamheter. Detta skulle nå genom att besvara följande frågeställningar:

- Hur upplever beställare och utförare att traktdirektiven fungerar idag?
- Vilka är de viktigaste delarna i traktdirektiven enligt dem?
- Vad är deras inställning till att skapa en branschstandard för traktdirektiv?
- Finns det ett behov av att skapa en branschstandard för traktdirektiv?
- Hur bör en standard utformas för att kunna antas av beställarna?

1.6 Hypoteser

- Dagens traktdirektiv fungerar inte optimalt. Detta då det ibland saknas information och/eller är låg kvalitet på informationen. De uppfattas ibland som otydliga. Det finns dock en stor variation både mellan beställare och mellan planerare.
- Viktigaste delarna i ett traktdirektiv, med fallande ordning, är karta, instruktion för arbetet samt hänsynsbeskrivning.
- Utförarna är positiva till en branschstandard då det skulle bli en ökad transparens för trakt-direktiv i branschen. Beställarna är däremot skeptiska till en standard då det kan vara dyrt och svårt att få in den i deras nuvarande system.
- Det finns ett behov av en branschstandard eftersom att traktdirektiven ibland är otydliga och svåransvända, att det är en stor variation mellan beställare, men också för att det idag är väldigt otydligt vilka krav man ställer på ett traktdirektiv till exempel i PEFC och FSC.
- Standarden bör tas fram i samråd med beställarna och den bör vara anpassningsbar, såsom APSE.

2 MATERIAL OCH METOD

Studien har genomförts som telefonintervjuer med utförare och beställare. Den intervjutyp som använts är främst den naturalistiska semistrukturerade intervjun (Ryen 2004). Detta är en kvalitativ metod, men det bör nämnas att två frågor har haft kvantitativa inslag där respondenten ombetts svara på en skala från 1 till 6. Detta ingår alltså inte vanligtvis i en kvalitativ intervju. Semistrukturerad innebär att man har förberett en del frågor i förväg, men att man är beredd att ställa oförberedda följdfrågor på det svar respondenten ger samt att kasta om frågorna ifall att det under intervjun skulle falla sig mer naturligt med en annan följd. Fördelarna är att intervjun upplevs mer avslappnad och okonstlad. Respondenten kan svara mer fritt på frågorna, och respondentens verkliga åsikt kommer lättare fram samtidigt som man har möjlighet att ställa väl förberedda frågor som ger den information man är intresserad av. Risken för att hamna i en situation där man har haft en intervju där inget av datat är intressant på grund av att det inte matchade intervjuens syfte minimeras därmed (Ryen 2004)

2.1 Urval och förberedelser

Urvalet gjordes tillsammans med handledaren på Skogforsk. Då det är viktigt att få en bra spridning i respondentgruppen (Ryen 2004), valdes respondenterna utifrån geografisk och företagsmässigt spridning. Respondenter för utförarna valdes utifrån SMF Skogsentreprenörernas hemsida (<http://www.skogsentreprenad.nu/om-smf/sektionsstyrelser/> [2016-03-10]). Där utsågs de som satt som ordförande i de olika sektionstyrelserna som lämpliga respondenter. De var 25 stycken spridda från Överkalix i norr till Hässleholm i söder. Respondenter från beställarna valdes från en lista som Skogforsk tillhandahöll och som bestod av 11 respondenter fördelade på 4 stora skogsägarföreningar och 7 stora skogliga bolag. Med stora menas att de har en omsättning på minst en miljard kronor per kalenderår. Denna lista hade tidigare använts vid ett projekt gällande trakt direktiv vid Skogforsk. Respondenterna ansågs därav vara lämpliga även för detta arbete. Utgångsläget inför intervjuerna var alltså 25 respondenter från utförarna plus 11 respondenter från beställarna. Tanken var att alla beställare skulle kontaktas, och att antalet utförare som skulle kontaktas skulle beslutas under intervjuernas gång baserat på den insamlade datamängden och dess kvalitet. Utförarrespondenterna valdes därför ut systematiskt genom att plocka ut varannan på listan, som var sorterad från norr till söder, och sedan slumpa resterande.

Innan intervjuerna mailades respondenterna liksom det föreslagits i litteraturen (Ryen 2004). Mailet beskrev arbetets bakgrund, syfte och metod samt dess genomförare. Kontaktuppgifter lämnades och respondenterna uppmanades att höra av sig angående tillgänglighet. Två versioner av mailet gjordes, en version till utförarna och en till beställarna (Bilaga 1).

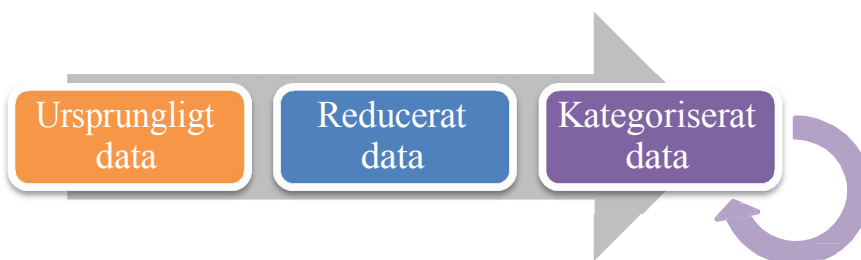
Enligt litteraturen så beror det data man får på hur man ställer frågan (Ryen 2004). Man bör därför inte ställa multipla frågor (flera frågor i samma fråga), ledande frågor eller ja och nej frågor. Som intervjuare bör man vara neutral och enkel. Två frågeformulär sattes därför samman, ett för utförarna och ett för beställarna (Bilaga 2), med stöd av detta och med stöd av handledarna.

2.2 Intervjuernas förfarande

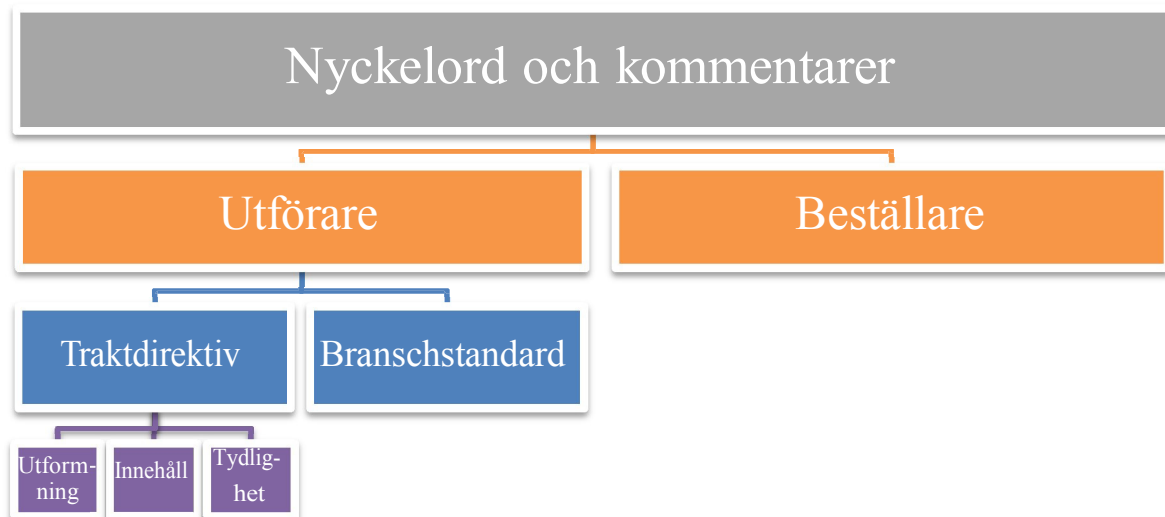
Intervjuerna gjordes över telefon, och varje intervju började med att bakgrunden och syftet återigen klargjordes. Respondenterna tillfrågades angående samtycke för inspelning av intervjun. Därefter ställdes intervjufrågorna, som delvis utgick ifrån formuläret och delvis improviserades. Frågorna som ställdes var öppna, vilket innebär att det inte gavs förslag på svarsalternativ, förutom vid två frågor där de skulle svara på en skala. Respondenterna ombads i vissa fall att utveckla sina svar, detta för att få ett ökat djup i frågorna. Nyckelord antecknades under tiden, och en intervju tog cirka 15 minuter att genomföra. Anledningen till att intervjuerna spelades in var för att kunna gå tillbaka ifall att det skulle missas att anteckna något eller att kontrollera ifall att anteckningarna var otydliga (Ryen 2004). Som avslutning på intervjuerna uppmanades respondenterna att höra av sig ifall de hade information att tillägga.

2.3 Sammanställning och analys

Efter intervjuerna sammanställdes data från dessa, vilket egentligen började redan vid anteckningen under intervjuerna. Sammanställningen syftade till att reducera data och att sedan genomföra kategorisering (Ryen 2004)(Figur 1). Det ursprungliga intervjumaterialet samt kommentarer och anteckningar reducerades till nyckelord. Detta kategoriserades sedan i flera steg tills dess att det var lagom storlek på kategorierna (Figur 2).

Figur 1. Reducering och kategorisering av data.
Figure 1. Reducing and categorizing data.

Figur 2. Exempel på kategorisering av data vid sammanställning av intervjuerna
 Figure 2. Example of categorization of data for the compilation of the interviews

För att ta kategorin ”Innehåll” som exempel, så ingick det i den att vissa av respondenterna, både beställare och utförare, angav att det ibland saknades information i traktdirektivet. Detta blev då en underkategori med namnet ”Saknas info”. För att ta reda på hur viktig den kategorin är så räknades det hur många av respondenterna, fördelade på de två grupperna, som nämnde detta i intervjuerna. Det omräknades sedan till procent med anledning av att antalet utförare-respondenter var dubbelt så många som antalet beställare-respondenter. Kategorinamnet inklusive procenten utgjorde i sin tur kategoriserad data.

Det kategoriserade datat analyserades sedan visuellt och/eller matematiskt. Det som analyserades både visuellt och matematiskt var de två frågor där respondenterna svarat på en skala 1-6. Där 1 står för ”mycket dåligt”, för den första frågan med skala, och ”mycket svåränvända/otydliga”, för den andra frågan med skala. 6 står för ”mycket bra”, för den första frågan med skala, och ”mycket lättanvända och tydliga”, för den andra frågan med skala. I det fallet infördes data först i Excel 2013 (Microsoft) där det skapades diagram. I diagrammet utlästes det om datat var normalfördelat samt om svaren mellan utförare och beställare skilde sig åt. Datat överfördes sedan till Minitab 17 (Minitab Inc.) där det kontrollerades om den visuella analysen stämde rent matematiskt. Där testades det igen om datat var normalfördelat. Det gjordes också ett två-provs t-test för att kontrollera om svaren mellan utförare och beställare signifikant skilde sig åt eller ej. I båda testen användes Minitabs standardinställningar.

Vad gäller de andra frågorna så analyserades dessa endast visuellt genom att skapa diagram i Excel 2013. Anledningen till detta var att ingen lämplig matematisk analysmetod hittades.

3 RESULTAT

Antalet deltagare och därmed respondenter resulterade i 18 utförare och 9 beställare (Tabell 1).

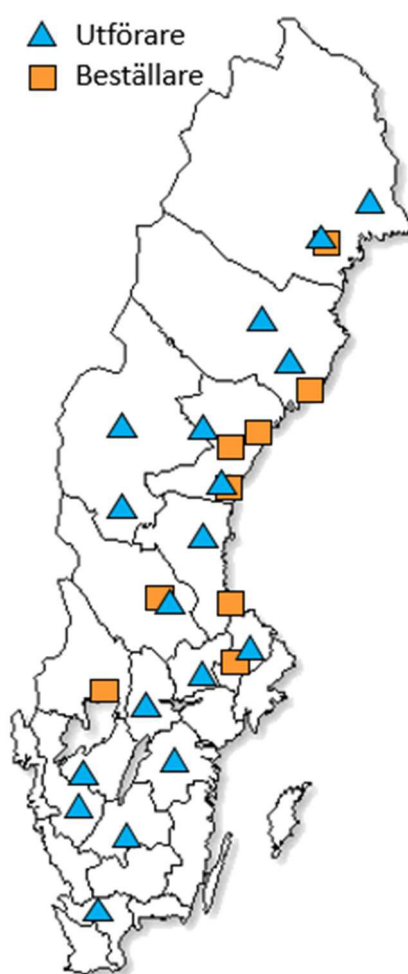
Tabell 1. Svarsfrekvensen på intervjuerna beräknat på antal deltagare dividerat med antalet kontaktade
Table 1. The response rate to the interviews based on the number of participants divided by the number of contacted

	Utförare	Beställare
Kontaktade (antal)	22 st	11 st
Deltagare (antal)	18 st	9 st
Svarsfrekvens (andel)	82 %	82 %

3.1 Respondenternas spridning

Den geografiska spridningen av respondenterna var mycket bra för utförarna (Figur 3). Av de som deltog så var alla själva ägare till ett skogsentreprenadföretag eller anställda i ett. Ingen av respondenterna tillhörde samma företag som någon annan respondent, och bara en av respondenter ansåg sig inte ha tillräckligt med insikt för att kunna svara på frågorna. Denne hänvisade därför till en annan respondent som intervjuades istället. Då ingen skillnad skulle göras mellan skogsvård och drivning så frågades det ej vilken av dem som främst sysselsatte respondenterna.

För beställarna var den geografiska spridningen ganska bra, dock ej lika bra som den för utförarna (Figur 3). På beställarsidan tillhörde sju respondenter stora skogsbolag och två tillhörde stora skogsägarföreningar, och även här tillhörde ingen av respondenterna samma företag eller förening som någon annan respondent. Här var det två respondenter som valde att hänvisa till en annan respondent. Detta eftersom att de inte ansåg sig ha tillräckligt med insikt i hur väl traktdirektiven fungerar idag. I de fallen kontaktades den respondent de hänvisade till istället och hela intervjun genomfördes med den personen. Generellt upplevdes respondenterna arbeta på högre positioner inom deras organisationer.

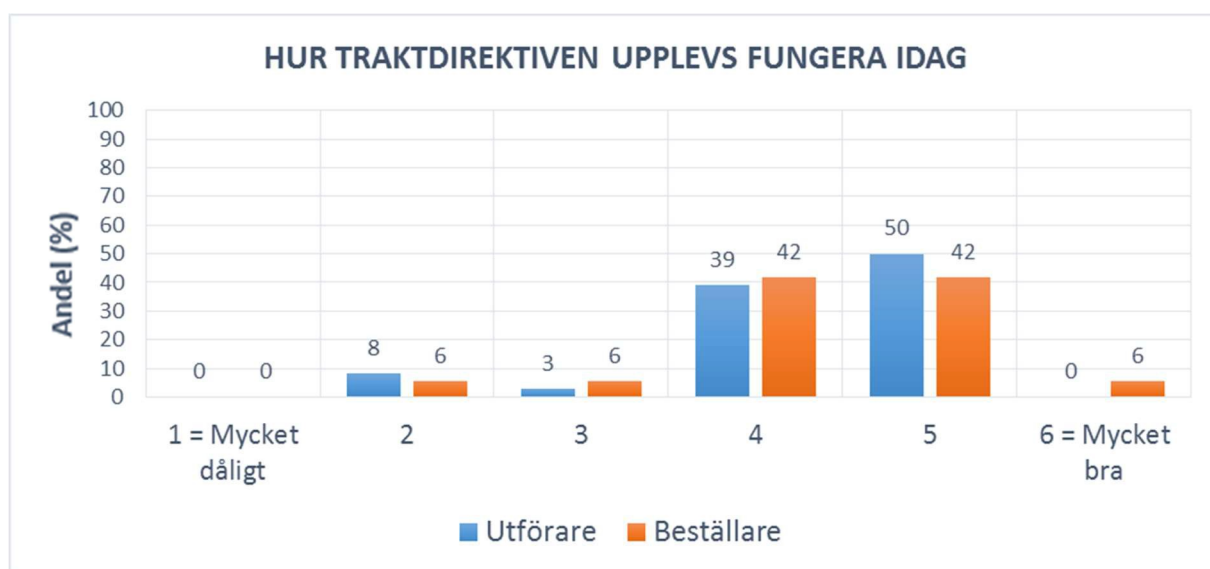

Figur 3. Den geografiska spridningen av respondenter fördelat på utförare (triangel) och beställare (fyrkant).

Figure 3. The geographical distribution of respondents divided between the performers (triangle), and clients (square).

3.2 Traktdirektivens funktionalitet

Idag fungerar traktdirektiven ”ganska bra” till ”bra” både enligt utförare och beställare när de ombads att svara på en skala 1-6 (Figur 4). Vissa respondenter valde att ge två betyg, i de fallen räknades vardera betyg som ett halvt svar. Detta förklarar eventuella oklarheter i figuren. Skillnaden mellan utförare och beställare är inte signifikant. Detta då dess p-värde i de matematiska testerna var 0,76 och för en signifikant skillnad bör p-värdet vara under 0,05. Medelvärdet landar på 4,3 för utförarna och 4,4 beställarna.

Figur 4. Hur traktdirektiven upplevs fungera idag på en skala 1-6 där 1 är ”mycket dåligt” och 6 är ”mycket bra”. Siffrorna är avrundade uppåt, därav uppgår inte procenten till jämna 100-tal i figuren.

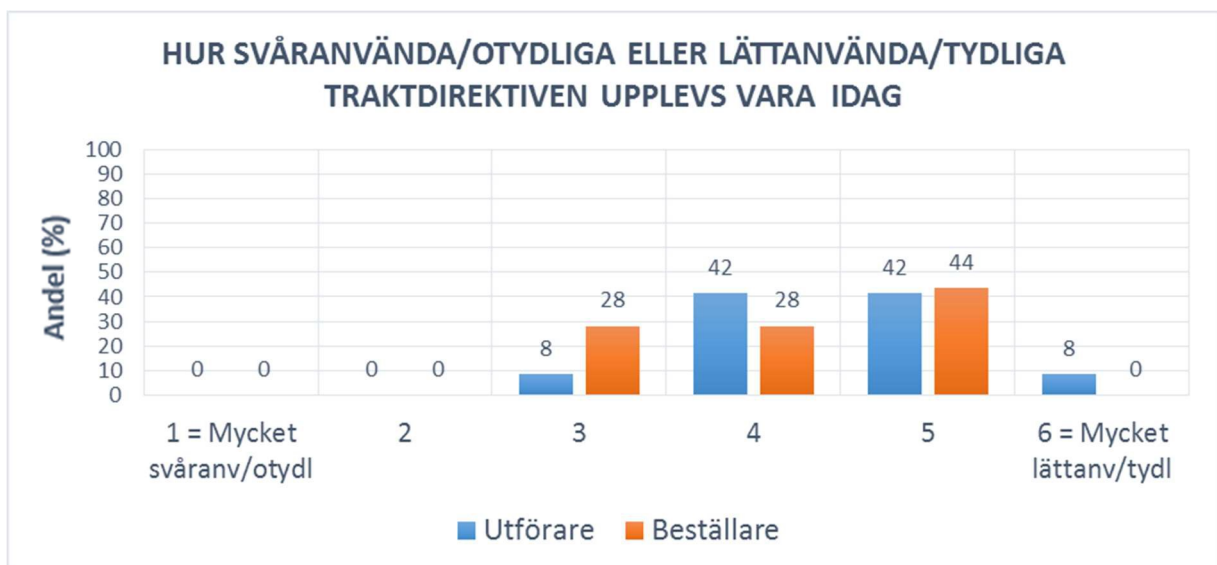
Figure 4. How site instructions are perceived to work today on a scale of 1-6 where 1 is "very poor" and 6 is "very good". The numbers are rounded up, hence the percentages does not go up to even 100's in the figure

Traktdirektiven fungerar oftast bra, och med detta menade man att det oftast innehåller all den viktiga information man behöver för att kunna utföra ett uppdrag på en trakt. Det kommenterades dock att det ofta är stor variation i hur bra direktivet är beroende på vem som planerat trakten och skapat direktivet. 44 % av utförarna och 44 % av beställarna signalerade detta, och de menade att det varierar mellan företag, mellan olika regioner/distrikt inom samma företag, mellan egen skog och köp inom samma företag och på grund av planerarens erfarenhet och intresse.

Vanligt är att de beställare som har egen skog och köper uppdrag av enskilda markägare, oftast har högre standard på traktdirektiven för den egna skogen. Detta på grund av att planeraren inte behöver ta hänsyn till markägarens önskemål på samma sätt eftersom att man på den egna skogen ofta har en intern policy för hur den skall skötas. Det beror också på att det oftast finns

bättre bakgrundsdata på den egna skogen och att planeraren har traktplaneringen som sin huvudsyssla. Till skillnad från köpsidan där planeraren oftast har andra uppgifter som huvudsyssla. En utförare fick uppdrag främst från två planerare/köpare. Denna påpekade att den ene var riktigt bra på att sätta ihop bra traktdirektiv, men istället inte köpte så mycket. Den andra köpte mycket, men levererade bristfälliga traktdirektiv. Det verkar därmed finnas en kompromiss mellan dessa. Ett riktigt bra traktdirektiv är enligt utförarna ett som ”stämmer bra med verkligheten”, är tydligt utan irrelevant och överflödigt information samt att det är komplett med all viktig information.

Det flesta respondenterna anser att dagens traktdirektiv är ”ganska lättanvända och tydliga” till ”lättnvända och tydliga”(Figur 5). Detta angavs på en skala 1-6 där 1 motsvarade ”mycket svåränvända och otydliga” och 6 motsvarade ”mycket lättanvända och tydliga”. Medeltalet låg alltså mellan 4,1 för utförarna och 4,5 för beställarna. Här var skillnaden mellan beställare och utförare heller inte signifikant med ett p-värde på 0,06. 33 % av det vill säga tre st av beställarens respondenter ansåg sig inte ha så bra insyn i just denna fråga. Två av dem valde ändå att besvara frågan, medan en valde att inte svara. Resultatet baseras därför på de åtta som svarade.

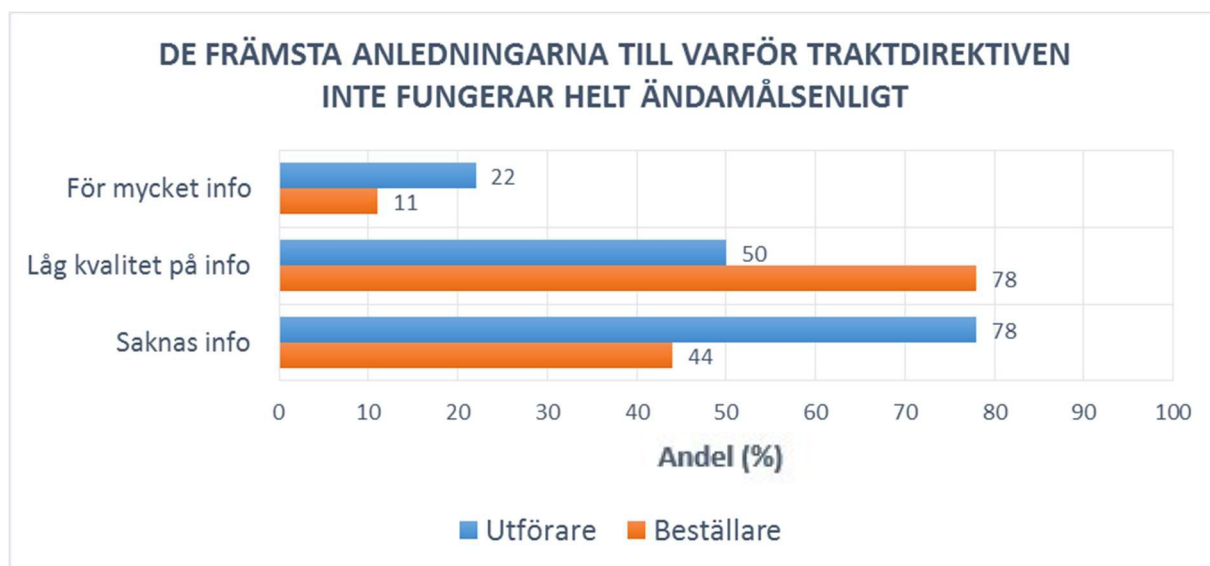
Figur 5. Hur svåränvända och otydliga kontra lättanvända och tydliga traktdirektiven upplevs vara idag på en skala 1-6 där 1 är ”mycket svåränvända och otydliga” och 6 är ”mycket lättanvända och tydliga”.

Figure 5. How difficult to use and unclear versus ease of use and clear site instructions are perceived to be today on a scale of 1-6 where 1 is "very difficult to use and unclear" and 6 is "very easy to use and clear."

De främsta anledningarna till att traktdirektiven inte fungerar mycket bra och inte är mycket lättanvända och tydliga är att det ibland saknas information, är för låg kvalitet på informationen eller att det är för mycket information (Figur 6). Här skiljer sig beställarnas och utförarnas åsikter. Detta då 78 % av utförarna ansåg att den vanligaste anledningen var att det saknades information, medan bara 44 % av beställarna ansåg det. Däremot var det nästan omvänt vad gäller anledningen att det skulle vara för låg kvalitet på informationen eftersom att 50 % av

utförarna ansåg att de bristerna oftast berodde på att kvaliteten på informationen var för dålig, medan det för beställarna var hela 78 % som tyckte detsamma. Slutligen ansåg 22 % respektive 11 % att det var för mycket information i traktdirektivet.

Figur 6. De främsta anledningarna till varför traktdirektiven inte fungerar helt ändamålsenligt enligt respondenterna. Vissa respondenter nämnde flera alternativ, därav uppgår inte procenten till jämna 100-tal i figuren.

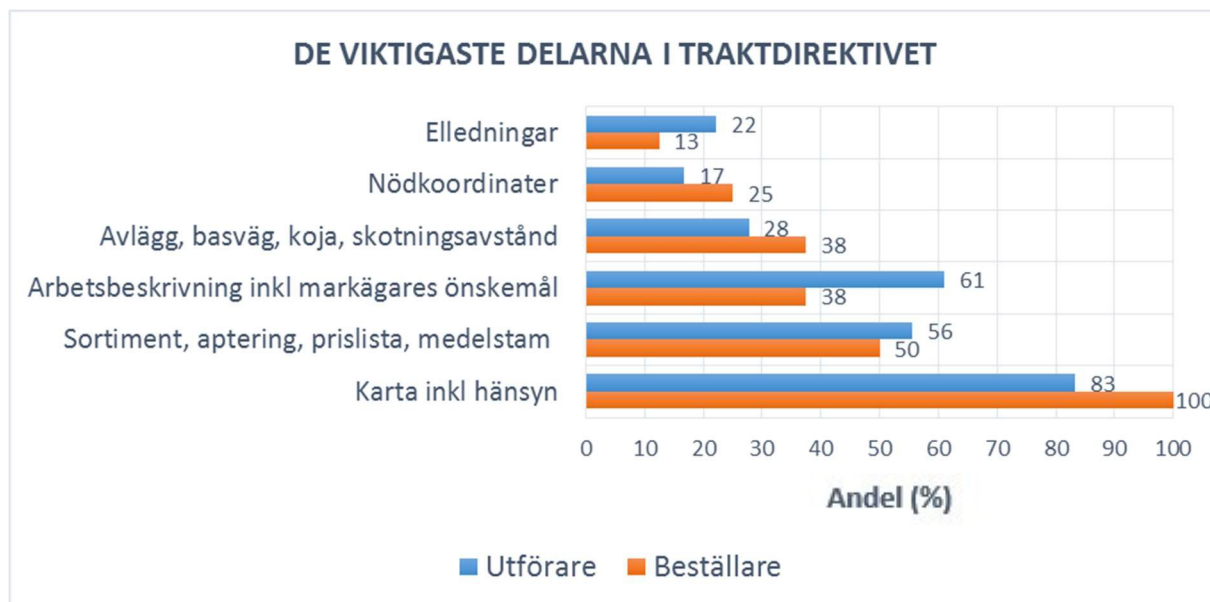
Figure 6. The main reasons why the site instructions don't function effectively according to respondents. Some respondents mentioned several options, hence the percentages does not go up to even 100's in the figure.

Den saknade informationen ansågs bero på att planeraren slarvat, den låga kvaliteten på antingen planeraren eller på dåligt underlag och för mycket info på traktdirektivets utformning. Mer specifikt är brister som beror på planeraren oftast sammankopplade med att det saknas information om elledningar, avlägg och kojplats. Andra vanliga fel är att arbetsbeskrivningen inte är tillräckligt utförlig, att kartan inte stämmer med snitslingen i fält, att volymer och skotningsavstånd inte stämmer samt att man varit otydlig kring markägarens önskemål. Brister som beror på dåligt underlag är ofta dåliga kartor och volymuppskattningar. De brister som helt beror på utformningen är att det är för mycket irrelevant info eller dubletter av information i direktivet. Detta beror alltså inte på att planeraren skrivit för mycket, utan snarare att skaparen av mallen för direktivet valt att ha med för mycket information så att direktivet blir repetitivt, svåränvänt och otydligt.

3.3 Traktdirektivets viktigaste delar

Under intervjuerna ombads respondenterna att nämna de tre viktigaste delarna i traktdirektivet enligt dem utan någon särskild ordning. De delar som hamnade i topp i fallande ordning var ”karta inklusive hänsyn”, ”sortiment, aptering, prislista och medelstam”, ”arbetsbeskrivning inklusive markägarens önskemål” samt ”avlägg, basväg, kojplats och skotningsavstånd” (Figur

7). Här var respondentgrupperna relativt överens om vilka delar som var viktigast, och här fanns heller ingen skillnad mellan deras svar, förutom möjligtvis vid delen ”arbetsbeskrivning inklusive markägarens önskemål”. De delar med få omnämmanden är ej redovisade i diagrammet. Ingen av delarna var definierade innan intervjuerna, utan respondenterna fick själva definiera vad de ansåg vara en sammanhängande del. Detta för att respondenterna inte skulle ledas in på ett svar.

Figur 7. De delar i trakt direktivet som omnämndes av flest respondenterna när de ombads välja ut de tre delar de ansåg vara viktigast. De delar med få omnämmanden är inte redovisade i figuren.

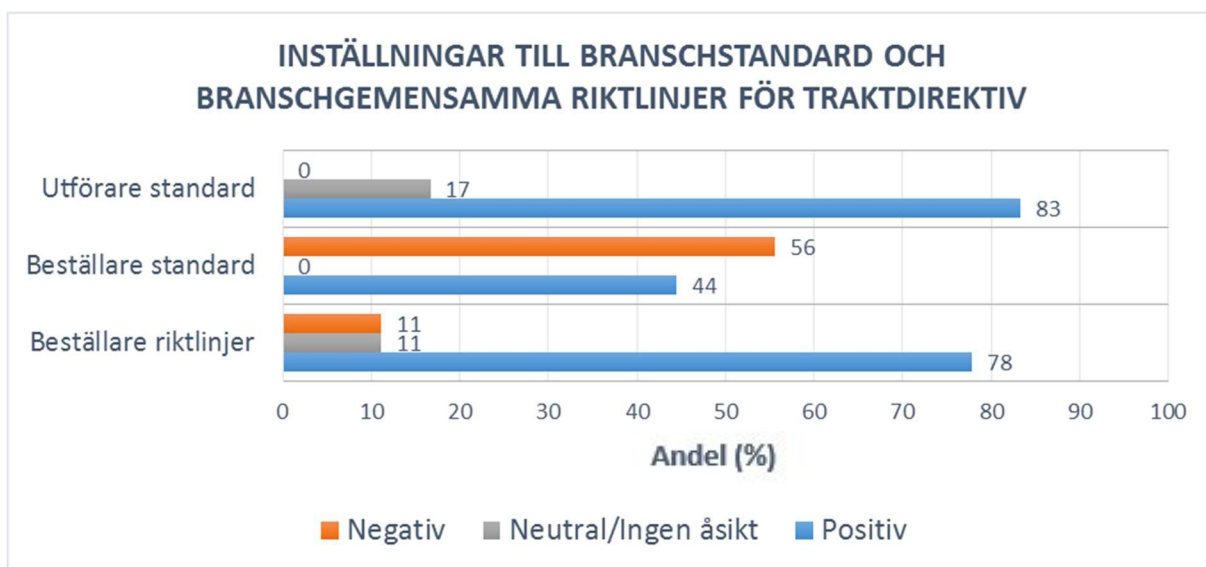
Figure 7. The elements of the site instructions that were mentioned by most respondents when they were asked to select the three elements they considered to be most important. The elements with few mentions are not reported in the figure.

Alla utförare besvarade denna fråga, och åtta av nio beställare besvarade frågan. Den beställaren som valde att inte svara ansåg att alla delar var lika viktiga, och att de inte kunde viktas. Beställarnas röster är därav baserade på åtta svaranden istället för nio. Det var även fler respondenter, både från båda respondentgrupperna, som poängterade att inget trakt direktiv är komplett med bara tre delar, utan det behövs betydligt fler för att skapa ett fullständigt trakt direktiv. Det kommenterades också att det som är allra viktigast är att direktivet är komplett, lämnas ut i tid, och att det tydligt framgår i direktivet om det finns avvikelser på trakten som man bör känna till.

3.4 Inställningar till branschstandard

83 % av utförarna var positiva till en branschstandard medan 44 % av beställarna var positivt inställda (Figur 8). Av de utförare som hade annan åsikt var 11 % varken positivt eller negativt inställda, och 6 % hade ingen åsikt. De beställare som hade annan åsikt var negativt inställda till en branschstandard. Däremot så var de flesta av de som var negativt inställda till en standard

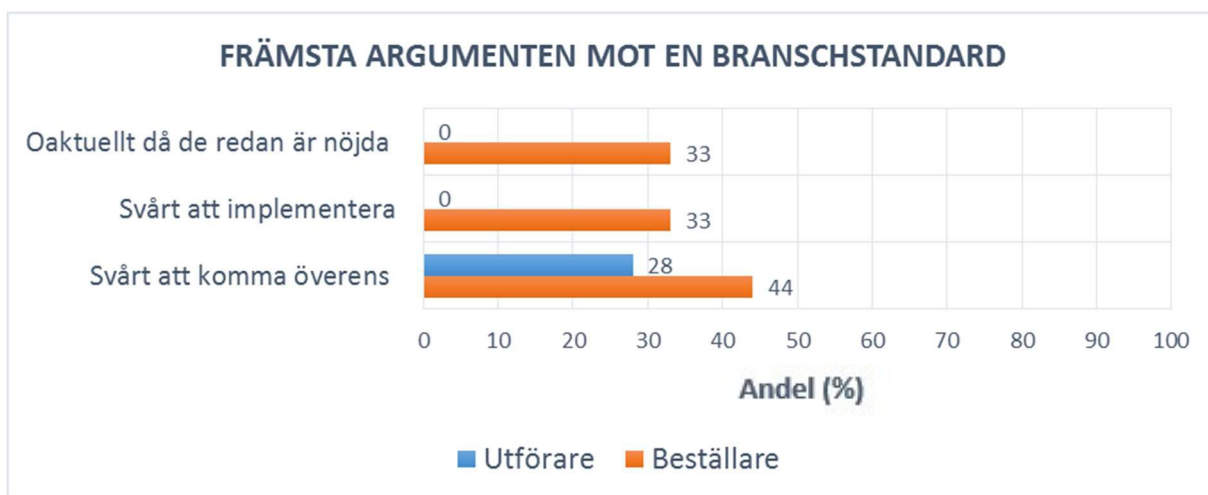
istället positivt eller neutralt inställda till branschgemensamma riktlinjer. Detta eftersom riktlinjerna ansågs lättare att implementera och på många vis nödvändiga för att underlätta kommunikationen. Riktlinjerna som efterfrågades skulle främst innehålla riktlinjer för språkbruk och symbolanvändning. Totalt 78 % av beställarna var positiva till gemensamma riktlinjer. Det gjordes inte en lika tydlig skillnad på frågorna till utförarna. Detta eftersom de flesta av dem var positivt inställda till en branschstandard, och riktlinjer ansågs vara en lättare variant av en standard.

Figur 8. Utförarens inställning till en branschstandard och beställarens inställning till en branschstandard och till branschgemensamma riktlinjer.

Figure 8. Performer's attitude to an industry standard and client's attitude to an industry standard and to industry-wide guidelines.

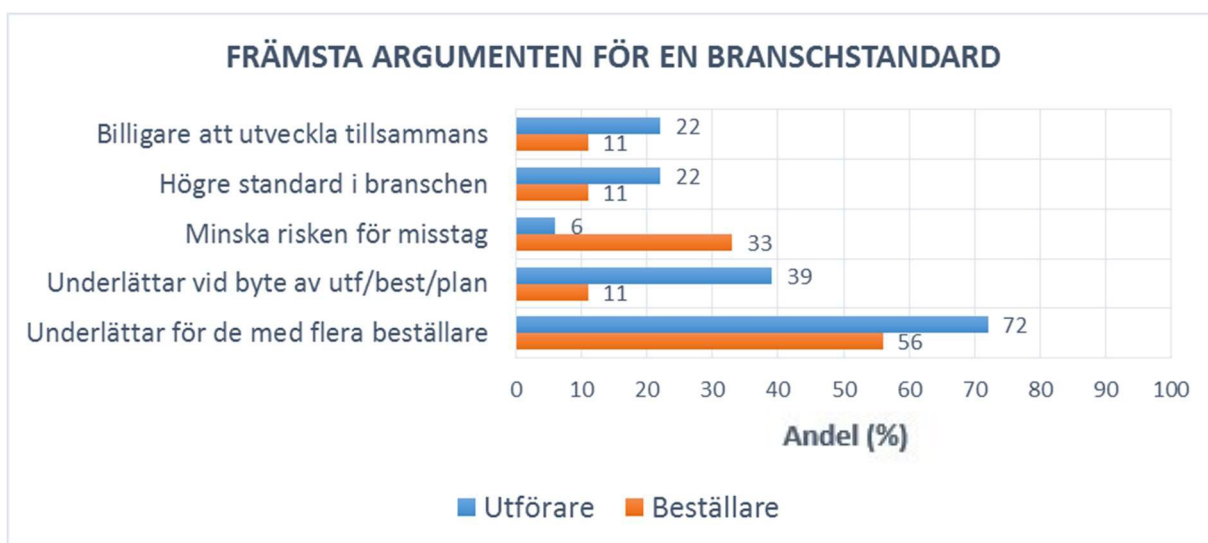
De främsta argumenten mot att skapa en branschstandard var att det skulle vara svårt för beställarna att komma överens om ett standarddirektiv vilket både utförare (28 %) och beställare (44 %) nämnde (Figur 9). Anledningen skulle främst vara att man ansåg sig ha olika syn på vad som skulle ingå. De andra och tredje vanligaste argumenten var att det skulle vara svårt att implementera i beställarnas verksamhet och att det var oaktuellt eftersom de redan var nöjda med deras nuvarande. Dessa argument nämndes bara av beställare och de omnämndes i 33 % av beställarintervjuerna vardera. Ett annat argument som nämndes av en beställare var att denne ansåg att det skulle minska deras konkurrenskraft om det skapades en branschstandard. Denne såg deras traktordirektiv som ett viktigt konkurrensmedel eftersom att deras traktordirektiv var bättre än andra beställares. En annan beställare ansåg att det skulle göra deras traktordirektiv sämre, då en standard troligtvis skulle bestå av minsta möjliga nämnare och därav skulle vara betydligt sämre än de traktordirektiv de har idag.

Figur 9. De främsta argumenten mot att skapa en branschstandard. Procenten anger andelen av respondenterna som nämnde ett visst argument i intervjuerna.

Figure 9. The main arguments against to create an industry standard. The percentage indicates the proportion of respondents who mentioned a certain argument in the interviews.

De främsta argumenten för att skapa en branschstandard var att det skulle underlätta för de utförare med flera beställare där 72 % av utförarna och 56 % av beställarna ansåg detta. Det skulle också underlätta vid byte av utförare/beställare/planerare då det skulle bli en kortare inkörsperiod där 39 % respektive 11 % ansåg detta. Samt att det skulle minska risken för misstag där procenten var 6 % respektive 33 % (Figur 10).

Figur 10. De främsta argumenten för att skapa en branschstandard. Procenten anger andelen av respondenterna som nämnde ett visst argument i intervjuerna.

Figure 10. The main arguments to create an industry standard. The percentage indicates the proportion of respondents who mentioned a certain argument in the interviews.

Andra viktiga argument var att främst utförarna ansåg att det skulle höja standarden i branschen och att det borde vara billigare att utveckla en gemensam standard istället för att alla skall utveckla deras interna standarder var för sig. Här kommenterades det av både utförare och beställare att det troligtvis är viktigare för mindre beställare med en branschstandard. Detta eftersom att de troligtvis har sämre ekonomiska möjligheter att skapa en egen standard, och därför generellt har sämre kvalitet på deras traktordirektiv.

Två utförare uttryckte att man med ökad standardisering kunde jobba med fler beställare, röra sig på ett mindre geografiskt område (vara mer i skogen än på vägen), och på så vis kapa kostnader både i företaget och i branschen. Detta genom att ha en gemensam traktorbank för alla beställare. De menade att detta var ett viktigt steg att ta för att förbättra ekonomin för både utförare och beställare och på så vis behålla den svenska skogsindustrins konkurrenskraft på världsmarknaden.

Anledningen till att vissa utförare inte anser sig ha möjlighet att jobba med flera beställare idag är att det är krångligt att lära sig en ny beställares system, sätt att arbeta på och sätt att kommunicera på. Beroende på utföraren och vilken den nya beställaren är så kan inkörningsperioden vara ganska lång, och under den tiden ökar risken för misstag. Här kommer också kostnadsfrågan in då osäkerhet leder till lägre produktivitet. En utförare upplevde det som att beställarna låste in utförarna på detta sättet med flit. Denne ansåg därför att ökade standardiseringar var ett steg i rätt riktning och att det skulle leda till en ökad frihet för utförarna. Andra utförare ansåg att det inte alls skulle påverka dem och att de skulle fortsätta jobba på som de gör idag.

3.5 Viktiga kriterier för en standard

De kommentarer som ofta återkom under intervjuerna med utförarna var att det viktigaste med traktordirektiven är att de bör vara enkla, men tydliga med sådant som avviker. De bör också vara väl anpassade till de hjälpmedel som används det vill säga skogsmaskinernas datorer, smarttelefoner och surfplattor/handdatorer. Samt att den viktigaste informationen i traktordirektivet bör vara obligatorisk att fylla i, så att inget direktiv kan gå ut till utförarna om viktig information saknas. Detta har redan vissa beställare, men långt ifrån alla, och om man skall skapa en standard så bör den uppfylla dessa kriterier.

Andra aspekter som endast togs upp av någon enstaka var att man bör anpassa färgerna i direktivet så att det är möjligt även för färgblinda att skilja dem åt, samt att det är möjligt att återkoppla på direktivet på ett enkelt sätt. Bakgrunden till detta var att det idag ofta finns möjlighet att återkoppla, men att man oftast bara skriver att ”det var bra” för att slippa skriva någon längre förklaring till varför det inte var bra. Det främsta skälet till varför man inte skriver hur det egentligen var är att man upplever att man inte har tid, att det inte tas vidare samt att man

har svårt att uttrycka sig i skrift. Det vore därför enklare om man hade förvalda alternativ som man enkelt kunde bocka i om man ansåg dem stämma eller inte.

En viktig aspekt som också togs upp är att traktdirektivet är ett mycket viktigt dokument rent juridiskt. Skulle något gå fel på en trakt så börjar man ofta med att titta på om det funnits information i traktdirektivet som hade kunnat förhindra misstaget eller ej. Finns det med i direktivet så är det oftare skulden läggs på utföraren och vice versa. Det önskades därför att det i ett standarddirektiv skulle synas när direktivet senast ändrades och av vem. Detta för att gardera sig rent juridiskt då traktdirektivet kan ha ändrats efter misstaget. Man önskade också att det skulle vara möjligt att lägga till information även som utförare ifall man skulle upptäcka något på trakten som inte var utmärkt av planeraren från början. Detta för att underlätta kommunikationen mellan utförare och minska risken för misstag.

För beställarrespondenterna så var det viktigt att man fick vara med och utveckla branschstandarderna. Till exempel genom att vara med i uppstarten och genom att få ta ställning till prototyper under arbetets gång. Det var också viktigt att den inte skulle bli för dyr att implementera. Till exempel kan det bli väldigt dyrt om man väljer att använda sig av dyra kartor och liknande. I övrigt så önskade de ungefär samma sak som utförarna, det vill säga att den skulle vara tydlig, anpassad till digitala system och med möjlighet att återkoppla efter utfört uppdrag.

Viktigt ifall man istället skulle skapa riktlinjer var att dessa skulle innehålla rekommendationer främst för språkbruk/begreppsanvändning och symbolanvändning då detta saknas idag och kan bidra till kommunikationsmissar. Men detta var också viktigt för färganvändning i kartor samt snitselfärger då dessa skiljer mycket mellan beställare enligt utförare vilket försvårar deras arbete.

4 DISKUSSION

18 plus 9 respondenter får ses som ett bra underlag för ett arbete av denna storlek. Givetvis hade man kunnat önska några fler beställarrespondenter för att jämna till fördelningen mellan respondentgrupperna, men då utförarna är sju gånger fler än beställarna i Sverige idag (Skogsstyrelsen 2014) var det lämpligt att ha med fler av dessa i intervjuerna. Detta för att de bättre skulle kunna representera helheten. En svarsfrekvens på 82 % vardera är helt klart godtagbart för att kunna säga att svaren motsvarar gruppernas åsikter.

4.1 Bra spridning av respondenter

Utförarna hade en mycket bra spridning geografiskt vilket gör att deras svar är representativa för utförare i landet. Det var också positivt att ingen utförare var anställd vid eller ägde samma företag som någon annan utförare, då de i sådana fall skulle ha kunnat påverka varandras svar. Det som var negativt var att de flesta utförarna verkade arbeta med drivning, vilket gör att skogsvården återigen blir försummad till fördel för drivningen (Helgée 2014). Anledningen till dessa misstankar är att de använt begrepp såsom basvägar, avlägg, sortiment, aptering, maskintid och så vidare som är begrepp som oftare kopplas ihop med drivning. Detta kan ha påverkat svaren angående traktdirektivens funktionalitet och viktigaste delar. Detta bekräftas också av Häggström et al. (2013) som visat att en övervägande majoritet av utförare i Sverige sysslar med drivning. En annan aspekt som kan ifrågasättas att de alla kommer från samma organisation det vill säga SMF. De kan då ha pratat ihop sig i ämnet tidigare, vilket kan göra svaren entydiga. Det är dock svårt att urskilja om så är fallet eller inte.

Då alla beställarrespondenterna tillhör stora skogsägarföreningar och skogsbolag så tillhör de några av de mest inflytelserika i branschen. Detta ger det här arbetet extra tyngd. Tyvärr blir det på bekostnad av de mindre beställarna som inte har lika lätt att komma till tals. Vilket man får ha i åtanke vid analysen av resultaten.

Att en av utförarna och två av beställarna byttes ut mot någon längre ned i verksamheten spelade en viss roll. Detta då frågorna om traktdirektiv är lättare att besvara längre ned i organisationen på den operativa nivån, medan frågorna om branschstandard är lättare att besvara högre upp i organisationen på den strategiska nivån. De som byttes ut ökade därför säkerheten i svaren om traktdirektiven, men sänkte eventuellt säkerheten i frågorna om branschstandarden. Man kan därför fråga sig om det var rätt att de flesta beställare, förutom de som byttes ut, var högt uppsatta i sina organisationer. Förmodligen var det rätt eftersom att man kan anta att det är utförarna som har bäst insikt i hur väl traktdirektiven fungerar. Därför bör deras åsikt väga något tyngre i frågorna om traktdirektiven än beställarnas. För branschstandarden blir det istället viktigare

att ta reda på vad beställarna tycker då det är de som skall implementera den i deras verksamheter. Att beställarna var högre uppsatta i sina organisationer var därför den bästa lösningen för detta arbete.

4.2 Kvalitativ metod var lämpligast för denna studie

Att kvalitativ metod användes, istället för kvantitativ metod, var lämpligt eftersom att studien ämnade till att undersöka både vad respondenterna tyckte och varför de tyckte på det viset. Att det genomfördes som intervjuer med öppna frågor var därför det bästa sättet för att få respondenterna att utveckla varför och för att undvika att respondenterna skulle ledas in på ett svar. Att intervjuerna var korta och över telefon bidrog till en hög svarsfrekvens och till att ingen tid gick till spillo på att vänta in svar. Detta var väldigt positivt för denna studie då den hade en begränsad tidsplan och höga förväntningar på en hög svarsfrekvens.

Att två frågor ändå hade kvantitativa inslag var på Skogforsks inrådan. Detta för att förtydliga respondenternas inställning i frågorna. Dessa var betydligt lättare att sammanställa än de kvalitativa. Detta eftersom att kvantitativa frågor ger väldigt korta och konkreta svar, medan kvalitativa istället ger längre och mer tvetydiga svar. Detta medför däremot att de kvalitativa frågorna leder till svar som är närmare sanningen, än de kvantitativa (Ryen 2004). Detta eftersom att sanningen sällan är så svart eller vit såsom kvantitativa undersökningar gärna vill få den att framstå som. Exempel på detta finns i resultatet för de två kvantitativa frågorna där vissa respondenter valde att ge två svar istället för att nöja sig med ett.

Något som däremot är bättre vid användandet av en kvantitativ metod är att det är lättare att analysera matematiskt. Detta var inte möjligt för resultaten i denna rapport, förutom de två kvantitativa frågorna, vilket var olyckligt men inte katastrofalt. Detta då frågorna kunde analyseras visuellt istället, vilket var en godtagbar metod. Detta eftersom att syftet med studien främst var att undersöka vad respondenterna hade för inställning i frågorna kring trakttdirektiv och skapande av en branschstandard och inte hur dessa inställningar skiljde sig mellan respondentgrupperna. Skulle man ha syftat till att lägga stor vikt på skillnaden hade det troligtvis varit bättre att använda sig av en kvantitativ metod.

4.3 Trakttdirektiven fungerar ganska bra, men kan bli bättre

Utförare och beställare är ganska nöjda med trakttdirektiven idag eftersom att de oftast innehåller den viktiga informationen man behöver för att utföra ett uppdrag. De flesta uppger ändå att det finns en del förbättringspotential främst vad gäller planerarens arbete. Detta då en stor andel uppger att det ibland saknas information eller att det ibland är låg kvalitet på informationen,

vilket också angetts i tidigare arbeten (Erixon 2011, Helgée 2014, Sjödin 2010). Det bästa sättet att gå runt detta borde vara att ha fler fält i trakt direktivet som obligatoriska, använda sig av checklistor vid planeringen samt att göra fler uppföljningar på planerarnas arbete. En del av uppföljningen borde vara att kontrollera att all viktig info finns med i trakt direktivet, att inritade gränser i karta stämmer med faktiska gränser i fält och att angivna volymer inom en viss felmarginal stämmer med faktiskt utfall. Med hjälp av detta borde man minska ner den stora variationen som både utförare, beställare och tidigare arbeten (Erixon 2011, Helgée 2014, Sjödin 2010) nämner, och på så vis få en jämnare kvalitet.

Det finns också förbättringspotential vad gäller trakt direktivets underlag och utformning. Med underlag menar man både bakgrundsdata och kartmaterial. Att bakgrundsdatat är bättre på egen skog är ganska naturligt då det är lättare att hålla reda på vad man själv har än vad andra har. Att det är bättre på drivning än på skogsvård, som nämndes i tidigare arbeten (Helgée 2014, Nordström & Möller 2009), handlar troligtvis om att skogen förändras snabbare i de unga åren och att det ligger mer pengar i drivningen. I de fall man har dåligt bakgrundsdata gäller det att vara mer noggrann vid mätningar inför åtgärd, vilket verkar vara något som det slarvas med. Detta kan förmodligen också förbättras med hjälp av fler kontroller. Det dåliga kartmaterialet är förmodligen inte svårare att åtgärda än att köpa in bättre kartor. Det kan dock bli kostsamt, och detsamma gäller för att öka kontrollerna av planeraren. Å andra sidan så kan man också spara en del pengar på att ha högre kvalitet då det kan minska osäkerheten och öka produktiviteten som nämndes i inledningen (Sjödin 2012).

De flesta klagomålen på trakt direktivets utformning handlade om att det var för mycket information i direktivet. Här bör man som beställare sätta sig ned med utförarna och diskutera vad som egentligen är relevant, för att sälla bort irrelevant information som stör den viktiga informationen. Man kan se den viktiga informationen som en signal, och den irrelevanta som ett brus. Ibland hörs inte signalen på grund av att bruset är för högt. Det blir då en större risk för misstag, vilket förmodligen är precis vad utvecklarna ville undvika när de valde att ha med mycket information.

Då inte alla beställarespondenter kände sig bekväm med att besvara hur svåränvänt/otydligt eller lättänvänt/tydligt deras trakt direktiv är idag, så kan inte alltför stor vikt läggas på deras svar. Men eftersom att det stämde överens med utförarnas svar, även fast det var knappt med ett p-värde på 0,06, och båda respondentgruppernas svar på frågan om trakt direktivets funktionalitet så kan man anta att svaren inte avviker alltför mycket. Det går alltså inte att se någon skillnad i de två respondentgruppernas svar.

Att respondenterna var oense om vad som var den största anledningen till att trakt direktiven ibland brister kan bero på att det är lättare som utförare att lägga märke till att något saknas än att något är av dålig kvalitet och att det för beställarna är lättare att se bristerna i underlaget än

att se bristerna i sitt eget arbete. Här skulle också fler kontroller kunna bidra till att få reda på vad som faktiskt är det största problemet.

Då utförarna främst upplevdes jobba med drivning och beställarna tillhörde större föreningar och bolag så kan man spekulera om resultaten för traktdirektiven verkligen speglar alla traktdirektiv i branschen eller om de speglar den bättre hälften. Ifall det senare är sant så skulle resultaten i denna rapport vara något mer positiva än verkligheten. Tidigare arbeten som visat att traktdirektiven för drivning är något bättre än de för skogsvård (Helgée 2014) och resultaten i denna där respondenterna påtalat att traktdirektiven hos de mindre beställarna upplevs som sämre talar för att det senare påståendet är sant. Det vill säga att denna studie speglar den bättre hälften av traktdirektiv i Sverige.

Resultaten i denna del stämmer väl överens med hypotesen.

4.4 De viktigaste delarna i ett traktdirektiv

De absolut viktigaste delarna i traktdirektivet i fallande ordning är:

- karta inklusive hänsyn
- sortiment, aptering, prislista och medelstam*
- arbetsbeskrivning inklusive markägarens önskemål
- avlägg, basväg, kojplats och skotningsavstånd*
- nödkoordinater
- elledning*

*Främst relevant för traktdirektiv för drivning

Dessa delar är väldigt viktiga för att skapa ett traktdirektiv för drivning. För ett traktdirektiv för skogsvård skulle förmodligen de delar med stjärna inte vara relevanta och istället bytas ut mot stamantal före och efter åtgärd, planteringspunkter, plantförband och så vidare. Viktiga delar i ett traktdirektiv för drivning är alltså inte detsamma som de för skogsvård. Man bör därför skilja på vilken information man har med i de olika traktdirektiven för de olika åtgärderna för att slippa ha med irrelevant information.

Anledningen till att fler utförare nämnde arbetsbeskrivningen inklusive markägarens önskemål än beställare kan bero på att det främst är där som utförarna anser att avvikelser på trakten beskrivs och att det är en viktig del för att undvika misstag. Beställarna upplever eventuellt inte samma oro över att misstag skall begås, då de märker ut riskområden i kartan, och i större utsträckning litar på att utförarna kan ta beslutet själva om omfattning på hänsynen. Enligt tidigare arbeten är det viktigt att både märka ut hänsynen i karta, i fält och att beskriva hur man

skall undvika skador i arbetsbeskrivningen (Byström 2009; Claesson 2015). Kanske är detta något som återigen bör tryckas på för beställarna, så att dess vikt återigen lyfts fram.

De två översta punkterna, bortsett från de med stjärna som var specifika för drivning, stämmer väl överens med hypotesen.

4.5 Blandade inställningar till en branschstandard

Majoriteten av utförarna är positiva till en branschstandard. De såg främst fördelar med en sådan, och de fördelar som vägde tyngst var att det skulle underlätta för de med flera beställare och att det skulle underlätta vid byte av beställare men också vid byte av personal både för utförare och beställare. Det skulle bli en ökad transparens som stämmer väl med hypotesen. Vissa uttryckte också att det borde vara billigare för beställarna att utveckla ett riktigt bra trakt-direktiv tillsammans och att det höja kvaliteten på trakt-direktiven i branschen. Detta eftersom att vissa respondenter upplevde att många mindre beställare har sämre direktiv och att det skulle kunna bero på att de har inte har samma medel för att utveckla bra trakt-direktiv. Detta är däremot endast respondenternas upplevelser, och ingen tidigare studie har bekräftat att mindre beställare har sämre trakt-direktiv på grund av sämre medel till att utveckla egna. Det låter dock rimligt, och det skulle i sådana fall vara väldigt fördelaktigt för dem om det skapades en branschstandard för trakt-direktiv.

Frågan är om det främst är de med sämre trakt-direktiv som tjänar på en standard och att de som redan har bra trakt-direktiv inte skulle tjäna så mycket på att delge andra deras erfarenheter angående utvecklande av trakt-direktiv. Man förstår i sådana fall varför hälften av dessa stora beställare, som förmodligen investerat mycket för att få bra trakt-direktiv, är negativa till att skapa en branschstandard. Men bara för att man skapar en branschstandard betyder inte det att alla måste använda sig av den eller vara med och arbeta fram dem. Det är dessutom svårt att redan i förskott veta vad utfallet blir. Förhoppningsvis blir det riktigt bra, och i sådana fall är det nog en stor chans att de som redan var nöjda, och som var negativa till en standard, ändå vill använda sig av standarden.

De utförare som uttryckte att en branschstandard skulle kunna leda till att man gör uppdrag åt fler beställare på ett mindre geografiskt område och på så sätt kapar kostnader både i företaget och branschen samt behåller konkurrenskraften för den svenska skogsindustrin i världen. De hade en bra poäng då vi förmodligen kommer att behöva samarbeta mer i branschen för att klara trycket från de utländska marknaderna. Att få igenom en gemensam traktbank kan dock bli svårt att genomföra då det ställer oerhört mycket krav på kompromisser och samarbete mellan beställarna. Dock skulle skapandet av en branschstandard kunna vara ett bra första steg till ett ökat samarbete.

Vissa beställare uttryckte främst oron i form av att det skulle vara svårt att implementera i deras verksamhet och att de har haft svårt att få deras interna standard implementerad i verksamheten. Detta kan bero på att man inte förankrat den interna tillräckligt väl i verksamheten, att den är svåränvänd och/eller att personalen i verksamheten inte är nöjda med den. Detta visar på att om man skall få ut en branschstandard så måste man se till att förankra den väl i hela branschen, göra den lättanvänd och att göra alla medvetna om dess fördelar.

Nästan hälften av beställarna är positiva till en branschstandard och villiga att satsa på att skapa en sådan. Deras argument är främst att det skulle underlätta för utförare med flera beställare, att det skulle bli lättare vid byte av utförare eller personal och att det skulle minska risken för misstag. Att minska risken för misstag handlar dels om att inte göra onödigt skada men också om att förbättra samhällets syn på branschen. Vilket är något alla tjänar på. Detta eftersom att skador sätter alla i dåligt dager, oavsett hur ofta/sällan man själv ligger bakom dessa misstag.

Hypotesen angående beställarna var att de skulle vara skeptiska till en branschstandard på grund av att det skulle vara dyrt och svårt att implementera i sitt system. Detta stämmer inte med resultatet, då kostnadsperspektivet inte alls var ett huvudargument. Huvudargumenten var snarare att man redan var nöjd med sina egna, att det skulle vara svårt att implementera bland sina anställda och att man inte ville kompromissa. Hälften av beställarna var dessutom positiv till en branschstandard. Hypotesen förkastas därmed.

Majoriteten av beställarna var positiva till riktlinjer, och detta då de ansåg att det var något som saknades i branschen. Framförallt vad gällde språkbruk och begrepps användning samt symbolanvändning. Detta för att underlätta kommunikationen. Att använda ett mer enhetligt språk var också en viktig faktor för att undvika körskador enligt ett tidigare arbete (Claesson 2015), vilket tyder på att detta är något man bör prioritera att skapa. Vissa respondenter både utförare och beställare efterfrågade också riktlinjer för färganvändning i kartor och snitselfärger. Det var däremot ingen som efterfrågade riktlinjer för innehåll vilket troligtvis beror på att detta redan finns i APSE (Skogforsk u.å.-a).

4.6 Det finns ett behov av en branschstandard

Det finns ett behov av en branschstandard eftersom att:

- traktdirektiven inte fungerar optimalt idag
- det skulle behöva tydliggöras vad ett traktdirektiv är
- man skulle tjäna på att utveckla ett riktigt bra standarddirektiv branschgemensamt

Standarddirektivet skulle egentligen behöva bestå av flera direktiv, ett för varje skötselåtgärd, och det skulle behöva ha en tillhörande checklista för allt som bör ha gjorts innan trakttdirektivet går ut till utförarna. Det har också visats sig att det behövs gemensamma riktlinjer för språkbruk/begreppsanvändning, symbolanvändning, färganvändning i kartor samt snitselfärger. Eftersom att detta skulle underlätta kommunikationen, minska riskerna för misstag och att det inte finns någon vits med att dessa är olika för de olika beställarna.

Hypotesen löd att det finns ett behov av en branschstandard eftersom att trakttdirektiven ibland är otydliga och svåränvända, att det är en stor variation mellan beställare, men också för att det idag är väldigt otydligt vilka krav man ställer på ett trakttdirektiv till exempel i PEFC och FSC. Detta stämmer väl med resultatet. Det som inte var väntat var dock att det skulle behövas mer än bara ett standarddirektiv. Detta blir dock bara ett tillägg och det förkastar inte hypotesen.

4.7 Kriterier som standarden bör uppfylla

Standarddirektiven bör uppfylla allt som står i resultatet det vill säga:

- Enkla men tydliga
- Anpassade till hjälpmedel
- Obligatoriska fält för viktig information
- Färger anpassade för färgblinda
- Lätt att återkoppla med färdiga alternativ
- Revideringsdatum och signatur för person
- Utförare skall kunna lägga till information
- Ej för dyra att implementera

Förutom detta bör också intresserade beställare få kunna ta del av utvecklande av ett standarddirektiv. Att beställarna vill delta i utvecklingen stämmer med hypotesen, men att de skulle vilja att den är anpassningsbar för egna justeringar stämmer inte. Hypotesen förkastas därmed. De beställare som är positiva till en branschstandard verkar istället ha tillit till att allt viktigt som kan behövas vara med kommer att komma med, utan att man behöver göra egna tillägg. Det man dock ska vara försiktig med är att det inte kommer med allt för mycket information, då man redan klargjort att för mycket information stör den viktiga informationen.

4.8 Slutsats

Slutsats blir alltså att det finns ett behov av och en efterfrågan för en branschstandard. Detta då trakttdirektiven idag är ganska bra men har en del förbättringsområden. De främsta är att det är

stor variation mellan beställare och planerare samt att det ibland saknas och/eller är dålig information i traktdirektiven. Detta kan åtgärdas genom att:

- skapa flera standarddirektiv, ett för varje åtgärd, med en enkel återkopplingsfunktion för utförare
- skapa tillhörande checklistor för dessa som planeraren bockar av innan färdigställande
- skapa riktlinjer för språkbruk/begreppsanvändning, symbolanvändning samt färganvändning

Motiven för att skapa dessa är att det skulle öka transparensen för och höja kvaliteten på trakt-direktiven i branschen, minska risken för misstag vid uppdrag samt för att öka branschens anseende i samhället. För att dessa sedan skall implementeras i branschen krävs det att de utvecklas i samförstånd med de tänkta användarna och att det ej blir för dyrt att implementera dessa i beställarnas verksamheter.

4.9 Källkritik

De källor som använts är en bok om kvalitativa intervjuer, en vetenskapligt publicerad artikel, statistik från Skogsstyrelsen, arbetsrapporter från Skogforsk och SLU, Skogsskötselserien - slutavverkning, examensarbeten från jägmästarstudenter och en skogsmästarstudent samt information om branschgemensamma riktlinjer för hänsyn till forn- och kulturlämningar i skogsbruket, branschgemensam miljöpolicy om körskador på skogsmark, APSE och ABSE09, PEFC samt FSC.

Boken om kvalitativa intervjuer var mycket användbar då det inte undervisats i forskningsmetodik kopplat till kvalitativa arbeten tidigare under utbildningen. Den beskrev mycket väl de olika stegen för förberedelser, tillvägagångsätt och sammanställning av en kvalitativ intervju och den var skriven av Anne Ryen som är docent i forskningsmetodik vid universitetet Agder i Norge. Skogsstyrelsen statistik och Skogsskötselserien får anses som legitima då de är publicerade av en statlig myndighet. Informationen om de branschgemensamma riktlinjerna, standarden och certifieringarna som är offentligt publicerade, underskrivna av flertalet branschaktörer och tagna från ursprungskällan kan heller inte kritiseras.

Det som kan kritiseras är att bara en publicerad vetenskaplig artikel (peer reviewed) i ämnet användes. Anledningen till detta är att det inte hittades några fler med relevans för detta arbete. Framst användes Primo och Google Scholar och sökningen gjordes främst med ämnet trakt-direktiv och/eller branschstandard/industry standard. Anledningen till att det var svårt att hitta artiklar med relevans kan bero på att det inte finns någon vedertagen översättning av trakt-direktiv till engelska. De sökord som testades var tract directive, cutting directive, area directions, work order, operational plan, operation instructions, site-specific management instructions och

site instruction. Den översättning som sedan användes i denna rapport efter konsultation med handledare blev site instruction.

Att bara en relevant publicerad vetenskaplig artikel hittades kan också bero på att det finns väldigt få artiklar publicerade i ämnet. Detta på grund av att det har ett lågt forskningsvärde, men högt praktiskt värde. Detta medför att källor såsom rapporter från Skogforsk och examensarbeten skrivna vid SLU använts som källor vid detta arbete. Även i den vetenskapliga artikeln som använts är huvudparten av referenserna från Skogforsk, och en mycket liten del från vetenskapliga artiklar. Tyvärr var de artiklar de hänvisade till inte relevant för ämnet i denna rapport, vilket också kan bli ett problem för forskare som skulle vilja publicera artiklar i detta ämne.

REFERENSER

Ager, B. (2012). Skogsarbetets rationalisering och humanisering 1900-2011 och framåt. Umeå. Sveriges lantbruksuniversitet. Institutionen för skoglig resurshushållning. (Arbetsrapport 378 2012).

Byström, A. (2009). Skogsbrukets påverkan på fasta fornlämningar – en analys av skador på fasta fornlämningar i Västernorrlands län där avverkning och markberedning utförts. Umeå. Sveriges lantbruksuniversitet. Institutionen för skogens ekologi och skötsel. Examensarbete inom jägmästarprogrammet. (2009:19).

Claesson, G. (2015). Inställning och kommunikation kring körskador bland skogstjänstemän och entreprenörer. Umeå. Sverigeslantbruksuniversitet. Institutionen för skogens biomaterial och teknologi. Examensarbete inom jägmästarprogrammet. (Arbetsrapport 7 2015).

Eriksson, L. (2015). Branschgemensam miljöpolicy om körskador på skogsmark. [Online] Tillgänglig: <http://www.skogsindustrierna.org/om-skogsindustrierna/publikationer/skrifter/klimat-och-miljo/branschgemensam-miljopolicy-om-korskador-pa-skogsmark> [2016-04-07]

Erixon, N. (2011). Utvärdering av produktionsledarens användning av Holmen Skogs datorbaserade stödsystem vid operativ planering av avverkning. Umeå. Sveriges Lantbruksuniversitet. Institutionen för skoglig resurshushållning. Examensarbete inom jägmästarprogrammet. (Arbetsrapport 321 2011).

FSC. (2010). Svensk skogsbruksstandard enligt FSC med SLIMF-indikatorer. (FSC-STD-SWE-02-02-2010 SW).

FSC. (2013). Statistik och fakta. [Online] Tillgänglig: <https://se.fsc.org/se-se/fscs-betydelse/statistik-och-fakta> [2016-03-10]

Helgée, B. (2014). Skogsvårdstjänster inom Södra Skog Region öst – skogsvårdsledares och entreprenörers uppfattning om samarbete och inköpssätt. Umeå. Sveriges Lantbruksuniversitet. Institutionen för skoglig resurshushållning. Examensarbete inom jägmästarprogrammet. (Arbetsrapport 411 2014).

Häggström, C; Kawasaki, A; Lidestav, G. (2013). Profiles of forestry contractors and development of the forestry-contracting sector in Sweden. *Scandinavian Journal of Forest Research*, Vol. 28 (4), ss. 395-404.

Larsson-Stern, M. (2016). Hänsyn till forn- och kulturlämningar i skogsbruket – Branschgemensamma riktlinjer. Uppsala.

Lundqvist, L; Lindroos, O; Hallsby, G & Fries, C. (2014). Skogsskötselserien – Slutavverkning. Skogsstyrelsens förlag.

Nordström, M & Möller, JJ. (2009). Den skogliga digitala kedjan – Fas 1. Uppsala. (Arbetsrapport från Skogforsk nr 676-2009).

PEFC. (2012). Svenskt PEFC certifieringssystem för uthålligt skogsbruk. (PEFC SWE 001:3). 17, Bilaga C.

PEFC. (2013). Om svenska PEFC. [Online] Tillgänglig: <http://pefc.se/om-svenska-pefc/> [2016-03-10]

Ryen, A. (2004). Kvalitativ intervju - från vetenskapsteori till fältstudier. 1. uppl. Liber. ss 44-56, 76-78, 107.

Sjödin, A. (2010). Informationsflödets roll i avverkningskvaliteten. Umeå. Sverigeslantbruksuniversitet. Institutionen för skoglig resurshushållning. Examensarbete inom jägmästarprogrammet. (Arbetsrapport 292 2010).

Sjödin, M. (2012). Utvärdering av traktplanering på SCA Skog. Skinnskatteberg. Sverigeslantbruksuniversitet. Skogsmästarskolan. Examensarbete inom skogsmästarprogrammet. (Examensarbete 2012:06)

Skogforsk. (2009) Allmänna Bestämmelser för skogsentreprenader. (ABSE 09).

Skogforsk. (2014). ABSE 09 och branden i Västmanland. [Online] Tillgänglig: <http://www.skogforsk.se/apse/om-apse/nyheter/abse-09-och-branden-i-vastmanland/> [2016-03-10]

Skogforsk. (u.å.-a). Avtalspaketen. [Online] Tillgänglig: <http://www.skogforsk.se/apse/avtalspaketen/> [2016-04-07]

Skogforsk. (u.å.-b). Om APSE. [Online] Tillgänglig: <http://www.skogforsk.se/apse/om-apse/> [2016-03-20]

Skogsstyrelsen. (2014). Skogsstatistisk årsbok 2014. Jönköping. ss 120-121, 169, 242.

SMF. (u.å.) Sektionsstyrelser. [Online] Tillgänglig: <http://www.skogsentreprenad.nu/om-smf/sektionsstyrelser/> [2016-03-10]

Willén, E & Andersson, G. (2015). Drivningsplanering - En jämförelse mellan sju skogsföretag 2015. Uppsala. (Arbetsrapport från Skogforsk nr. 885–2015).

BILAGA 1

Mail till utförare:

Hej! Är en branschstandard för traktordirektiv efterfrågat eller inte?

Det är frågeställningen för mitt arbete. Jag heter Isabella Hallberg Sramek och läser tredje året på Jägmästarprogrammet på Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Som avslutning på år tre ska jag göra ett mycket intressant och aktuellt kandidatarbete i samarbete med Skogforsk och SLU. Detta arbete handlar om beställares och utförares åsikter kring traktordirektiv och branschens syn på att eventuellt skapa av en branschstandard för dessa. Jag skulle därför vilja ge dig en möjlighet att delta i en kort telefonintervju (max 15 min) där du får delge dina tankar i ämnet. Anledningen till att jag kontaktar dig är att du är sektionsordförande i SMF, och då varje åsikt är viktig för att kunna lyfta fram viktiga aspekter, så skulle jag vara oerhört tacksam om du vill delta i intervjun.

Intervjuerna kommer att äga rum under kommande vecka (v.9) och veckan därpå (v.10). Om du inte vill delta, om det är någon speciell dag som är särskilt önskvärd, eller om du vill hänvisa till någon annan som kan delta i ditt ställe, så är du välkommen att höra av dig. Ifall du inte hör av dig, så ser jag fram emot en trevlig pratstund under nästa vecka!

Med vänliga hälsningar,
Isabella Hallberg Sramek, Jägmästarstudent

073-8162341

issr0001@stud.slu.se

<https://se.linkedin.com/in/isabellahallbergsramek>

BILAGA 1

Mail till beställare:

Hej! Är en branschstandard för traktdirektiv efterfrågat eller inte?

Det är frågeställningen för mitt arbete. Jag heter Isabella Hallberg Sramek och läser tredje året på Jägmästarprogrammet på Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU). Som avslutning på år tre ska jag göra ett mycket intressant och aktuellt kandidatarbete i samarbete med Skogforsk och SLU. Detta arbete handlar om beställares och utförares åsikter kring traktdirektiv och branschens syn på att eventuellt skapa av en branschstandard för dessa. Jag skulle därför vilja ge dig en möjlighet att delta i en kort telefonintervju (max 15 min) där du får delge dina tankar i ämnet. Anledningen till att jag kontaktar dig är att du står med på en kontaktlista jag har fått från Skogforsk. Då varje åsikt är viktig för att kunna lyfta fram viktiga aspekter, så skulle jag vara oerhört tacksam om du vill delta i intervjun.

Intervjuerna kommer att äga rum under kommande vecka (v.9) och veckan därpå (v.10). Om du inte vill delta, om det är någon speciell dag som är särskilt önskvärd, eller om du vill hänvisa till någon annan som kan delta i ditt ställe, så är du välkommen att höra av dig. Ifall du inte hör av dig, så ser jag fram emot en trevlig pratstund under nästa vecka!

Med vänliga hälsningar,
Isabella Hallberg Sramek, Jägmästarstudent

073-8162341

issr0001@stud.slu.se

<https://se.linkedin.com/in/isabellahallbergsramek>

BILAGA 2

Intervjufrågor utförare

Huvudfrågor är fetmarkerade. Ev följdfrågor/förtydliganden är normalfeta.

Hur upplever du att traktdirektiven fungerar idag? på en skala 1-6? 1 är mycket dåligt, 6 är mycket bra. Vad fungerar bra/vad fungerar inte? Om det brister, är det då i kvaliteten på direktivet/utformningen eller kvaliteten på informationen?

Hur lättanvända och tydliga tycker du att direktiven är idag på en skala 1-6? 1 är mycket svåranvända och otydliga, 6 är mycket lättanvända och tydliga. Är det lätt att hitta den information man söker? Vad är anledningen till att det inte är en 6a?

Vilka är de tre viktigaste delarna på ett traktdirektiv enligt dig? Vilka är de första delarna du tittar på? (Exv kartor, traktdata, arbetsinstruktion, hänsynsbeskrivning, kontaktuppgifter mm.)

Hur ser du på om man skulle göra en branschstandard för traktdirektiv? Det innebär att alla traktdirektiv skulle bestå av samma grund, oavsett beställare, men att olika användare skulle kunna skraddarsy vissa delar enligt deras preferenser. Hur skulle en branschstandard påverka ditt arbete?

Övrigt? Något du vill tillägga?

BILAGA 2

Intervjufrågor beställare

Huvudfrågor är fetmarkerade. Ev följdfrågor/förtydliganden är normalfeta.

Hur upplever du att era traktordirektiv fungerar idag? på en skala 1-6? 1 är mycket dåligt, 6 är mycket bra. Vad fungerar bra/vad fungerar inte? Om det brister, är det då i kvaliteten på direktivet/utformningen eller kvaliteten på informationen?

Hur lättanvända och tydliga tycker du att direktiven är idag på en skala 1-6? 1 är mycket svårhanterade och otydliga, 6 är mycket lättanvända och tydliga. Är det lätt att hitta den information man söker? Vad är anledningen till att det inte är en 6a?

Vilken är den viktigaste informationen för er att förmedla till utförarna? Vilka är de tre viktigaste delarna i direktivet? (Exv kartor, traktordata, arbetsinstruktion, hänsynsbeskrivning, kontaktuppgifter mm.)

Hur ser du på om man skulle göra en branschstandard för traktordirektiv? Det innebär att alla traktordirektiv skulle bestå av samma grund, oavsett beställare, men att olika användare skulle kunna skrädarsy vissa delar enligt deras preferenser. Hur skulle en branschstandard påverka ditt arbete?

Alternativt branschgemensamma riktlinjer? Riktlinjer för innehåll, formuleringar, symboler mm.

Om en branschstandard skulle skapas, vad har ni för krav på branschstandarden för att ni ska vilja anamma denna? Vilka kvaliteter/egenskaper skulle ni vilja ha?

Övrigt? Något du vill tillägga?